

دانشگاه علوم پزشکی همدان
معاونت آموزشی

شرایط برای آموزش و یادگیری موثر

بازتاب و نظارت بر خود

اساتید باید این امکان را برای فراگیر ایجاد کنند که فراگیر فرایند یادگیری خود را نظارت کند بدین صورت که: چگونه من انجام می دهم؟ آیا اشتباه عمل می کنم؟ چگونه می توانم در آینده از این اشتباهات اجتناب کنم؟ آیا راهی هست که نسبت به وضعیت کنونی موثر تر واقع شوم؟

خلاصه و نتیجه گیری

اگر بخواهیم فعالیت‌های یاددهی- یادگیری بطور موثر اجرا شوند باید این سوال را بپرسیم که هدف ما چیست؟ و سپس فعالیت هایی را طراحی کنیم که باعث ایجاد انگیزه در فراگیران جهت مشارکت در فرایند یادگیری شود و در نهایت با تشویق فراگیران به بازتاب و خودارزیابی از فعالیت های خود زمینه یک آموزش موثر را ایجاد کنیم.

منبع

اصول تدریس در دانشگاه: ارتقاء کیفیت یادگیری
مولفان: جان بیگز و کاترین تانگ
مترجمان دکتر سلیمان احمدی و...

فعالیت های مربوط به فراگیران

(ادامه)

هر چه در یادگیری حواس بیشتری درگیر باشند یادگیری سریع تر و دقیق تر اتفاق می- افتد.

مراحل به خاطر سپاری اطلاعات در حافظه: حافظه رویه‌ای: چگونگی انجام کارها. حافظه چندبخشی: مکان فراگیری مطالب. حافظه معنایی: به یادآوردن معانی.

سخت‌ترین مرحله به یادآوردن معانی می‌باشد.

دریافت بازخورد تکوینی

بازخورد تکوینی که به آن ارزیابی تکوینی نیز گفته می شود در حین آموزش اتفاق می افتد تا کیفیت عملکرد فراگیران تعیین و اصلاح شود. در ارزیابی تکوینی می توان از خطاها و اشتباهات استفاده کرد اما باید توجه شود که دانشجویان بدون تمسخر اشتباهات خود را بیان کرده و به گونه ای تصحیح شود که باعث شرمندگی آن ها نشود.

ویژگی های آموزش و یادگیری

آموزش خوب را می توان به عنوان دستیابی به پیامدهای مورد انتظار یادگیری با استفاده از فرآیندهای شناختی مورد نیاز تعریف کرد.

به همین دلیل روش هایی از قبیل تدریس سنتی، آموزش خصوصی و مشاوره ای هیچ گاه نمی توانند دانشجویان را به استفاده از فرآیندهای شناختی سطح بالا هدایت کنند.

از این رو فعالیتهای آموزشی باید به گونه ای انتخاب شوند که باعث سوق دادن فراگیران به سمت رویکردهای عمیق یادگیری شوند تا دستیابی به پیامدهای مورد انتظار یادگیری تسهیل شود.

فعالیت های یادگیری باید با توجه به منابع و امکانات موجود انجام گیرند.

برخی از ویژگی های کلی شرایط آموزش و

یادگیری خوب عبارتند از:

۱. ایجاد شرایط مناسب برای انگیزه

۲. پایه دانش ساختارمند

۳. فعالیت های مربوط به فراگیران

۴. دریافت بازخورد تکوینی

۵. خودکنترلی و عملکرد بازتابی

در ادامه به توضیح این شرایط پرداخته می شود.

شرایط مناسب برای انگیزه

برای ایجاد انگیزه می توان به سه نکته ایجاد کرد:

۱- بدون تردید در شرایطی که فراگیران احساس آزادی عمل، اعتماد، تصمیم گیری و مسئولیت پذیری بیشتری در فرآیند یادگیری خود داشته باشند، بهتر یاد می گیرند.

۲- دانشجو نباید کار خود را بی ارزش تلقی کند و فعالیت ها باید با هدف همتراز گردند.

۳- انتظار دانشجو از دستیابی به موفقیت باید معقولانه باشد.

دانش ساختارمند

ایجاد ارتباط منطقی بین دانسته های قبلی فراگیر با آموخته های جدید. این ارتباط می تواند عمودی یا افقی باشد.

می توان از یک مثال مرتبط با اطلاعات و تجارب فراگیران استفاده کرد.

فعالیت های مربوط به فراگیران

فراگیری مطالب به شکل فعالانه بهتر از شکل غیر فعالانه می باشد.

از راه های یادگیری فعال می توان به مطالعه، خط کشیدن زیر کلمات کلیدی، نوشتن جملات مهم و کلیدی متن، بازنویسی جملات با کلمات خود فرد و بیان مطالب یادگرفته شده به دیگران اشاره کرد.

